

Paradisodebat 1 september 2013 | Speech Jet de Ranitz, voorzitter Kunsten '92

Geachte dames en heren,

Dit jaar hebben we mensen van buiten de kunstwereld gevraagd vanuit hun bedrijfs(filosofie) te vertellen wat kunst voor hen vermag. Het heeft u hopelijk geïnspireerd en mooie voorbeelden opgeleverd. Ook de minister heeft nog eens duidelijk gemaakt wat voor haar de legitimatie is voor subsidie aan de Kunsten. Haar visiebrief is er duidelijk over en haar komst hier vandaag onderstreepte dit nog meer.

Kortom, de vraag of Kunst van waarde is, kunnen wij volmondig met ja beantwoorden. Niet alleen omdat wij – die ervan zijn; “Wij van WC eend” – dat vinden, maar ook omdat anderen die waarde zien en beleven.

Zijn we er dan? Nee!

De wereld om ons heen verandert in een rap tempo. Er is niet alleen een recessie. We zijn bezig een nieuwe maatschappij uit te vinden met elkaar, waarin de overheid, bedrijven en burgers nieuwe rollen en verantwoordelijkheden krijgen. Dit maakt dat politici ingrijpende keuzes moeten maken. U, Tweede Kamerleden; U, Wethouders; nu en straks, na de gemeenteraadsverkiezingen van 2014. Met zijn allen staan we voor forse opgaven. Met minder geld moeten heel veel meer problemen opgelost worden. De speelruimte is klein. We moeten niet alleen aan vandaag denken, maar ook aan morgen.

Als we dan nu weer even terugdenken aan wat wij net hebben gehoord en gezien, is het duidelijk dat hier een rol voor kunst, cultuur en erfgoed is weggelegd. We zijn op zoek naar nieuwe waarden, voorbij het adagium “meer, meer, meer” dat uiteindelijk tot de crisis leidde. Er zijn veel problemen waar wij als kunstensector niets aan kunnen doen. Wij kunnen niet de wereld op onze schouders nemen. Maar wij hebben wel een aantal wezenlijke zaken te bieden:

Want waar zijn wij goed in? Wij kunnen van niets iets maken. Wij voegen waarde en inhoud toe, aan datgene wat eerst waardeloos was. Wij hebben en brengen inspiratie, creativiteit, inventiviteit. De idiote vragen die wij soms stellen, of vreemde projecten die we willen doen, leiden tot wonderlijke samenwerkingen. Daaruit vloeien oplossingen voort die niet zelden tot technische innovaties leiden in andere disciplines. Wij kunnen zichtbaar maken, visualiseren, wat anderen niet kunnen zien.

Tenslotte brengen wij mensen bij elkaar. Mensen die met ons meedoen aan onze projecten; mensen die komen kijken en iets moois beleven – en dat delen met alle anderen die erbij

waren; mensen die door ons aan het denken worden gezet en daardoor in hun eigen wereld een oplossing zien.

Te midden van “recessie”, “bezuinigingen”, “crisis”, kunnen wij een positief tegenwicht zijn: een moment van bezinning, ervaringen delen, dromen visualiseren, inspiratie opdoen.

Dames en heren, daar is niets instrumenteels aan! Hiervoor zijn wij op aarde. Hoe moeilijk het ook is met minder middelen – want ook aan ons gaat de recessie niet voorbij – uiteindelijk is dit wel wat ons drijft en wat wij altijd zullen blijven doen. Wij laten een kans liggen als we nu niet laten zien wat we waard zijn en de samenleving laat op haar beurt een kans liggen als ze onze kennis en vaardigheden niet beter benut.

Een “U vraagt en wij draaien” zal het nooit worden. Kunst is autonoom en moet flink kunnen schuren. De spreekwoordelijke helikopters waar Johan Simons over sprak in Zomergasten moeten kunnen vliegen waar zij willen, zonder grenzen of belemmeringen. Maar de verbindingen met de grond zijn nog niet goed genoeg. Zoals Jeroen Everaerts het zegt: ik zou van een touwbruggetje tussen kunst en samenleving, een Van Brienenoordbrug willen maken. Een brede brug met snelle rijstroken, fietspaden, voetpaden en een flinke vluchtstrook.

Investerings in een goede infrastructuur voor het verkeer over die brug zullen zich terug betalen. Nederland heeft alles in zich om een wereldspeler te zijn op het gebied van cultuur, onderzoek en innovatie. Nederland wordt in het buitenland geroemd om het creatieve klimaat. Mensen komen hier graag naartoe om van ons te leren en onze ‘alumni’ zijn in het buitenland vaak succesvol. De creatieve sector is één van de weinige die groeit, mede dankzij de vele zzp’ers.

Bestuurders, u bent hiervoor van groot belang! U kunt verbindingen maken en belemmeringen wegnemen. U kunt “verkeersstromen” versterken door goed af te stemmen met andere overheden, door de eigen inwoners en bedrijfsleven bij de activiteiten te betrekken en ruimte te bieden voor publiek-private samenwerking en cultureel ondernemerschap. En ervoor te zorgen dat de kunst zich kan blijven ontwikkelen en dat creatief talent tot ontplooiing komen. Van de kunst, van ons, mag u verwachten dat wij de handschoen oppakken.

Dus ja, minister Bussemaker, meer stimuleren, minder sturen. Versterk de kunsten door ze armslag te geven, onder meer door de zelfstandigenaftrek te laten voortbestaan. Wij zullen u helpen in de lobby met onze actie “Blijf jij zzp’er”, samen met FNV Kiem en Platform

Beeldende Kunst. En ja, betere voorwaarden voor talentontwikkeling en ondernemerschap zijn nodig! Liefst samen met andere overheden: zorg voor een infrastructuur waarin cultuureducatie en de voor Nederland zo kenmerkende diversiteit van kunst, cultuur en erfgoed is geborgd.

Voorkom dat het debat niet verder reikt dan publieksbereik en eigen inkomsten. Primaire taak van de overheid is te waken over het maatschappelijk belang en in dit geval is dat goed onderwijs en een sterke beroepsgroep die in staat is dat maatschappelijk belang te dienen. Waarbij er plaats blijft voor de vruchtbare kruisbestuiving tussen gesubsidieerd en commercieel aanbod die er nu is. Daarmee behouden we de top 5 notering als meest innovatieve economie.

Dames en heren, voor wij afsluiten wil ik nog een paar mensen bedanken. Dank aan Ruben Maes, de minister, de sprekers, politici en u allen voor uw bijdrage aan het debat. En tot slot wil ik ook dank zeggen aan degene die ooit samen met Kunsten '92 aan de wieg heeft gestaan van het Paradiisodebat en er altijd over heeft gewaakt dat het debat scherp en actueel bleef: Pierre Ballings, die volgende maand afscheid neemt als directeur van Paradiso.

Tot slot dank ik u allen voor uw aanwezigheid en ik wens u namens Kunsten '92 een heel mooi cultureel seizoen toe!